Grondstoffenagenda Assen 2024 -2030

Mei 2024

Inhoud

1. Inleiding ... 3
1.1 Leeswijzer ... 3
2. Wettelijk kader, landelijke en Asser ambities ... 4
2.1 Wettelijk kader ... 4
2.2 Landelijke ambities ... 5
2.3 Asser ambities ... 6
3.3 Hoe verhoudt onze inzamelprestatie zich tot die van vergelijkbare gemeenten? ... 9
3.4 Bewonersenquête 2023 ... 9
4.1 Input raad op de thema's Vermindering hoeveelheid restafval en Kwaliteit van deelstromen ... 11
5. De Grondstoffenagenda 2024 - 2030 ... 13
5.1 Betere voorlichting ... 13
5.2 Meer/betere voorzieningen ... 14
5.3 Nascheiding (PMD) ... 15
5.3.1 Scenariostudie op hoofdlijnen naar bron- en nascheiding ... 16
5.4 Lobby ... 18
5.5 Milieupark en daaraan gerelateerd ... 19
6. Planning ... 20
7. Financiële paragraaf ... 21
Bijlage 1: Quick scan bron- en nascheiden PMD juni 2024 ... 23
Bijlage 2: Uitkomsten informerende sessie raad 14 maart 2024 ... 24

1. Inleiding

De Grondstoffenagenda 2024 – 2030 is het vervolg op de Uitvoeringsagenda Huishoudelijk Afval 2021-2025, waarvan de acties inmiddels zijn uitgevoerd. In de Grondstoffenagenda leggen we de Asser ambities op het gebied van scheiding en hergebruik van afval en grondstoffen vast en beschrijven we wat we hiervoor de komende periode gaan doen.
In essentie beogen de hoeveelheid restafval de komende jaren aanzienlijk te verminderen en gelijktijdig de hoeveelheid gescheiden aangeboden grondstoffen te vergroten, om zo bij te dragen aan een circulaire grondstoffeneconomie. De punten de we hiervoor in deze agenda hebben opgenomen zijn geënt op onze eigen situatie en zijn ontleend aan kennis en informatie van andere gemeenten en netwerken als VANG-HHA, NVRD en Markerein, de laatste inwonerenquête en een interactieve sessie met de gemeenteraad (maart 2024).

Een aantal punten hebben we in deze agenda reeds concreet uitgewerkt. Van een aantal onderwerpen vindt verdere uitwerking plaats volgens de planning die is opgenomen in hoofdstuk 6.

1.1 Leeswijzer

- **Hoofdstuk 2** gaat in op het wettelijk kader, de landelijke ambities en onze eigen ambities
- **Hoofdstuk 3** beschrijft kort de huidige stand van zaken; waar staan we nu en hoe doen we dat
- **Hoofdstuk 4** behandelt de uitkomsten van de informerende sessie met de gemeenteraad
- **Hoofdstuk 5** geeft de onderwerpen waar we met de Grondstoffenagenda gedurende de looptijd van deze agenda (2024 – 2030) op focussen
- **Hoofdstuk 6** bevat de planning van de op de grondstoffenagenda opgenomen punten
- **Hoofdstuk 7** bevat de financiële paragraaf

In 2040 zijn in Nederland naar verwachting bijna twintig miljoen mensen. Hiermee volgt Nederland de mondiaal verwachte bevolkingsgroei. Deze groei betekent meer vraag naar goederen en diensten. De behoefte aan grondstoffen neemt toe. Met het oog op de schaarste en ter voorkoming van uitputting van natuurlijke bronnen is de totstandkoming van een circulaire grondstoffeneconomie een noodzakelijkheid. Het wordt daarom belangrijker om afval op een duurzame manier te verwerken en te recyclen. Ook biedt deze trend groeikansen voor een lokale circulaire economie, waarin grondstoffen worden hergebruikt.
Uit Trendanalyse NVRD (input data van CPB, CBS en PBL)

2. Wettelijk kader, landelijke en Asser ambities

2.1 Wettelijk kader

Kaderrichtlijn Afvalstoffen (EU)

De Kaderrichtlijn Afvalstoffen (KRA) is het hoofdzakelijke wettelijke kader voor de behandeling van afval in de EU. De richtlijn zet in op het scheiden, het voorbereiden voor hergebruik en recycling van stedelijk afval en verplicht lidstaten bijvoorbeeld om papier, metaal, plastic, glasafval en gevaarlijk huishoudelijk afval gescheiden in te zamelen. Lidstaten mogen afwijken van het gescheiden inzamelen van afvalstoffen wanneer gescheiden inzameling technisch niet haalbaar is, het niet de beste milieuresultaten oplevert of buitensporig hoge economische kosten meebrengt. Ook wanneer andere handelingen vergelijkbare kwaliteit opleveren (zoals nascheiding) is afwijking van de richtlijn toegestaan.
In de KRA is als doelstelling opgenomen dat lidstaten in drie tijdsvakken de voorbereiding voor hergebruik en de recycling van stedelijk afval verhogen; in 2025 tot minimaal 55 gewichtsprocent, in 2030 tot minimaal 60% en in 2035 tot minimaal 65%.

Landelijk Afvalbeheersplan (LAP3)

Hoe we in Nederland met ons afval omgaan wordt vastgelegd in het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3). Het LAP3 heeft een looptijd van 2017 tot en met 2023, met een doorkijk tot 2029. overheden zijn wettelijk verplicht om, bij al hun besluiten die raken aan afvalbeheer, rekening te houden met het LAP3. Het LAP3 zou eind 2023 vervangen worden door de opvolger: het Circulair Materialenplan (CMP1). Dit plan is nog in ontwikkeling. Daarom is de looptijd van het LAP3 met twee jaar verlengd tot en met 29 december 2025.

Besluit gescheiden inzameling huishoudelijke afvalstoffen

Op 1 juli 2020 is het Besluit gescheiden inzameling van kracht geworden. Daardoor zijn gemeenten nu wettelijk verplicht om de gescheiden inzameling van bioafval (de nieuwe naam voor GFT), papier, metaal, kunststof, glas, textiel, gevaarlijke afvalstoffen en elektr(on)ische apparatuur te organiseren. Voor textiel en gevaarlijke afvalstoffen gaat deze verplichting pas in op 1 januari 2025, voor de andere stromen is dat 1 juli 2020. Gescheiden inzamelen hoeft niet huis-aan-huis inzamelen te betekenen. Onder gescheiden inzamelen worden ook inlever- of innamesystemen of andere inzamelregelingen begrepen. Dat kan bijvoorbeeld ook een brengvoorziening op de milieustraat zijn.

Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

Voor een aantal producten zijn de producenten samen met de verkopers verantwoordelijk voor een nette afvalverwerking (UPV). Het doel van de UPV is om producenten te betrekken bij het oplossen van het afvalprobleem, meer grip te krijgen op afvalstromen en uiteindelijk op een duurzamere manier om te gaan met onze grondstoffen. De UPV stelt producenten en verkopers financieel en vaak ook organisatorisch verantwoordelijk voor het afvalbeheer van de producten die zij de wereld inbrengen. Door extra eisen te stellen aan makers en importeurs van producten wordt een circulaire economie gestimuleerd. UPV’s zijn er inmiddels voor verpakkingen,

batterijen en accu's, autobanden en autowrakken, elektrische en elektronische apparaten, wegwerpplastic en matrassen.
Op 1 juli 2023 werd de UPV voor textiel in het leven geroepen. UPV's voor meubels en luiers zijn aanstaande. Daarnaast zijn er vergoedingsregelingen voor EPS (piepschuim), vlakglas en OPK (oud papier en karton).

2.2 Landelijke ambities

Programma Nederland Circulair in 2050

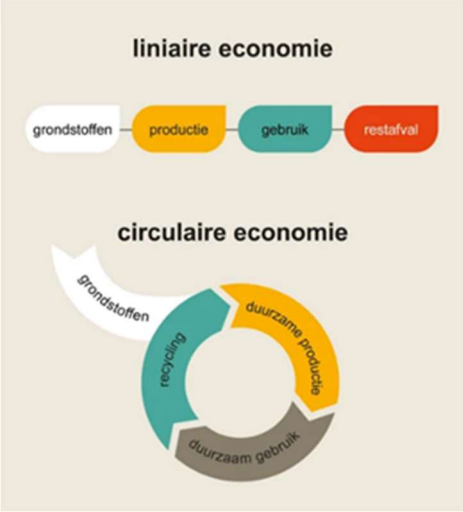
Vanuit de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen heeft het Rijk in 2016 het programma Nederland Circulair in 2050 opgesteld.
Doel is van een lineaire economie te komen tot een volledig circulaire economie in 2050 waarin geen sprake is van verspilling van grondstoffen.
Een circulaire economie versterkt de concurrentiepositie, levert een schoner milieu op en verbetert de voorzieningszekerheid van grondstoffen.

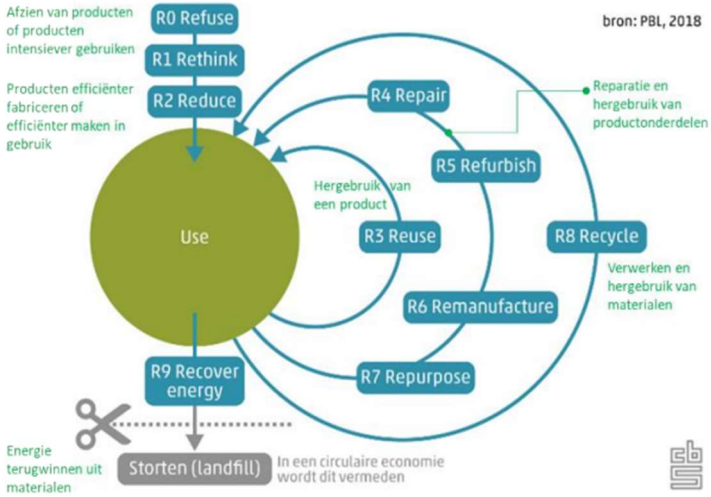
Als tussendoel in 2030 is gesteld 50% minder gebruik van primaire grondstoffen (ten opzichte van 2016).
Afval scheiden om grondstoffen vervolgens opnieuw te kunnen gebruiken is daarin een belangrijk onderdeel.

VANG-HHA

Om de landelijke ambities te halen is de rijksoverheid het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) gestart. VANG – huishoudelijk afval (HHA) is ontwikkeld om gemeenten en hun inzamelaars te ondersteunen in hun transitie naar een circulaire economie. Waar de focus in eerste instantie vooral lag op vermindering van de hoeveelheid restafval naar 100 kilogram restafval per inwoner per jaar in 2030 verschuift dit de komende jaren naar preventie, het nog meer en beter scheiden van huishoudelijk afval én het verhogen van het aandeel recycling. Daarom komt het accent sterker te liggen op hoogwaardigere (kwalitatief betere) ingezamelde stromen, aansluitend bij de Kaderrichtlijn Afvalstoffen.

Figuren: in een lineaire economie worden grondstoffen gewonnen om er vervolgens producten van te maken die na gebruik als afval worden verbrand of gestort. In een circulaire economie is er nauwelijks afval en worden producten en grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. De R-ladder werkt als volgt: hoe hoger op de R-ladder, hoe lager het grondstofgebruik.

Van een maximaal aantal kilo's restafval gaan we naar een percentage recyclebaar materiaal in het totale huishoudelijke afval.
Dit vertaalt zich naar nieuwe doelstellingen: 55%, 60% en 65% recycling/hergebruik van huishoudelijk afval in respectievelijk 2025, 2030 en 2035.

2.3 Asser ambities

Met het Manifest Drenthe Van Afval Naar Grondstoffen hebben de Drentse gemeenten (in het samenwerkingsverband Markerein) diverse afspraken gemaakt over samenwerking en elkaar ondersteunen met kennis en ervaring. Ook zijn de doelen uit het programma Nederland Circulair overgenomen.

Deze doelen zijn:

1. afvalloos in 2050
2. 50% circulair in 2030, ten opzichte van 2016

Voor de Drentse gemeenten is dit tweede doel geconcretiseerd op maximaal 100 kg restafval (grof en fijn) in 2030.

Zoals onder 2.2 aangegeven zijn de doelstellingen in VANG-HHA onlangs bijgesteld: 60% recycling/hergebruik van het afval in 2030 en 65% recycling/hergebruik in 2035.

In deze Asser grondstoffenagenda 2024 – 2030 nemen we de doelen uit het Manifest Drenthe Van Afval Naar Grondstoffen en de (bijgestelde) VANG-HHA doelen over. Concreet betekent dit dat we in de looptijd van deze grondstoffenagenda gaan werken aan:

1. 55% recycling/hergebruik in 2025
2. 60% recycling/hergebruik in 2030
3. Maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2030
4. Inzet op bewustwording en vergroten hergebruik afval, ook binnen de KWD-sector

3. Waar staan we nu?

3.1 Uitvoeringsagenda 2021 – 2025

17 december 2020 stelde de gemeenteraad de Uitvoeringsagenda 2021 - 2025 vast. Hieronder een opsomming van de maatregelen uit deze agenda en de resultaten die daarmee zijn behaald.

1. **Stimuleren van nog meer afvalscheiding door de inwoners:**
   a. **Inzamelfrequentie GFT winter 2021- 2022 verhoogd naar eenmaal per 2 weken/ jaar.** Extra inzamelrondes leverden geen extra GFT op. Daarom met ingang van winter 2023-2024 toch weer naar 1x4 weken in december, januari en februari
   b. **Invoeren BIO-containers hoogbouw augustus 2022**. 190 cocons geplaatst en 6.100 aanrechtbakjes uitgedeeld aan appartementsbewoners. Opbrengst 2023 ruim 26 ton/2,6 kg/hh, kan naar +/- 12 kg/hh volgens eigen pilot in 2018.
   c. **Bevorderen inzamelen PMD en GFT scholen en maatschappelijke instanties**. Niet veel belangstelling, er doen na diverse pogingen nu 10 instanties mee. Deze regeling stopt per augustus 2024. Intussen is PMD-inzameling voor bedrijven/instanties door de markt van start gegaan.
   d. **Meer uitleg waarom scheiden noodzakelijk is**. Gezamenlijke website Drentse gemeenten www.drenthegeeftdoor.nl nu voor 3e jaar in de lucht.
2. **Onderzoek naar mogelijkheden om alternatieve energie te halen uit BIO-afval dat Assen beschikbaar heeft.** Uit onderzoek blijkt dat er mogelijkheden zijn maar schaal Assen is te klein voor eigen installatie.
3. **Invoering Ja-sticker begin 2022.** Afname van 50 naar 44 kg/p.p. OPK in 2022 en naar 40 kg/p.p. in 2023
4. **Extra haak/kraan-voertuig in 2023 in gebruik genomen**
5. **Uitbreiding milieupark met 2.400 m2 gerealiseerd**
6. **Per 2023 1 zijlader minder nodig voor inzameling minicontainers (efficiencyslag)**

Resultaat

Gedurende de looptijd van de Uitvoeringsagenda 2021 – 2025 is de hoeveelheid restafval afgenomen van 178 naar 172 kilogram per inwoner per jaar. Het scheidingspercentage bleef redelijk constant. Corona heeft hier grote effecten gehad: in het begin van de corona-periode was sprake van de grootste toename in de hoeveelheid huishoudelijk afval sinds 1997.

3.2 Huidige inzamelprestatie

Voor het opstellen van de Asser grondstoffenagenda gebruiken we 2022 als referentiejaar. In 2022 zamelden we per inwoner 274 kg gescheiden grondstoffen en 172 kg ongescheiden huishoudelijk restafval. Deze 172 kg ongescheiden huishoudelijk restafval is de optelling van het afval dat met de grijze minicontainer is ingezameld (163 kg) en het Grof Restafval dat op het milieupark is ingezameld (9 kg).

Hieronder de samenstelling van de restafval container in 2022 (op basis van sorteeranalyses), in kilogram per inwoner (kg/inw):

KCA	0,4
OPK	7,7
Glas	8,3
Textiel	8,5
PMD	15,8
Overig	17,7
GFT/BIO	21,7
Luiers	26,2
Restafval	55,9
Totaal	**163**

Uit de illustratie blijkt dat van de 163 kg/inw restafval die in 2022 werd ingezameld slechts de helft bestaat uit ‘echt restafval’ zoals kattenbakvulling, koffiecupjes, een kapot wijnglas en luier- en incontinentiemateriaal (voor luier- en incontinentiemateriaal is in onze omgeving geen verwerking beschikbaar). Dit is dus afval dat niet gescheiden of hergebruikt kan worden. De andere helft - circa 5.600 ton – wordt ook ingezameld als restafval maar bestaat uit herbruikbare grondstoffen. Vooral de hoge aandelen GFT/bioafval, Overig (dit is vooral grof restafval dat op het milieupark thuishoort) en PMD (verpakkingsafval) vallen op.

Belangrijke constatering is dat we op dit moment zo’n 5.600 ton (82 kg x 68.835 inwoners) herbruikbare grondstoffen per jaar verbranden. Dat is heel erg zonde want:

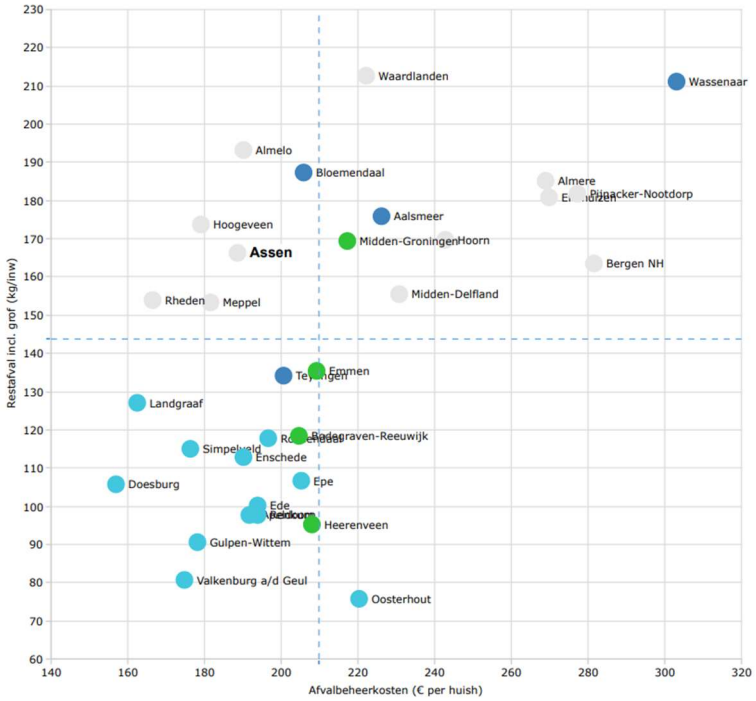
- deze grondstoffen kunnen niet opnieuw als grondstof worden gebruikt;
- het verbranden ervan stoot CO2 uit;
- het scheiden van deze grondstoffen in potentie tot een besparing van circa € 480.000 op jaarbasis kan leiden.

Uit de VANG-HHA recycletool blijkt dat Assen in 2022 een recyclepercentage van **54,5%** heeft gehaald. Zoals aangegeven ligt het doel voor 2025 op 55% en voor 2030 op 60% (en 100 kg restafval). Gezien de grote hoeveelheid herbruikbare grondstoffen in het huishoudelijk restafval lijken onze doelen (55% recycling/hergebruik in 2025, 60% recycling/hergebruik in 2030 en maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2030) realistisch.

3.3 Hoe verhoudt onze inzamelprestatie zich tot die van vergelijkbare gemeenten?

Wij doen ieder jaar mee aan de Benchmark Huishoudelijk Afval die onder auspiciën van de NVRD en Rijkswaterstaat wordt uitgevoerd. In deze benchmark vergelijken gemeenten en publieke organisaties hun aanpak en prestaties op het gebied van afvalbeheer. Op basis van deze benchmark wordt ook inzicht verkregen in de kostenefficiëntie.

De volgende figuur toont de kosteneffectiviteit van de inzamelorganisatie (en van het beleid) van onze gemeente ten opzichte van andere gemeenten in dezelfde stedelijkheidsklasse (stedelijkheidsklasse C). Het peiljaar is 2022. De milieuprestatie van Assen (uitgedrukt in de hoeveelheid restafval per inwoner)

is met 163 kg/inw slechter dan het gemiddelde van de benchmark. Dit uit zich ook in ons scheidingspercentage: waar wij in 2022 een scheidingspercentage van 54,5 hebben behaald ligt dat gemiddeld in 'klasse C-gemeenten' op 70%. De kosten van het huishoudelijk afvalbeheer zijn ten opzichte van het benchmarkgemiddelde flink lager. Dit duidt op een kostenefficiënte uitvoering door onze (eigen) inzamelorganisatie.

De grafiek laat ook zien dat gemeenten met tarief- en servicedifferentiatie een stuk beter scoren dan gemeenten zonder dit systeem, zowel op minder ongescheiden restafval als op de afvalbeheerkosten.

3.4 Bewonersenquête 2023

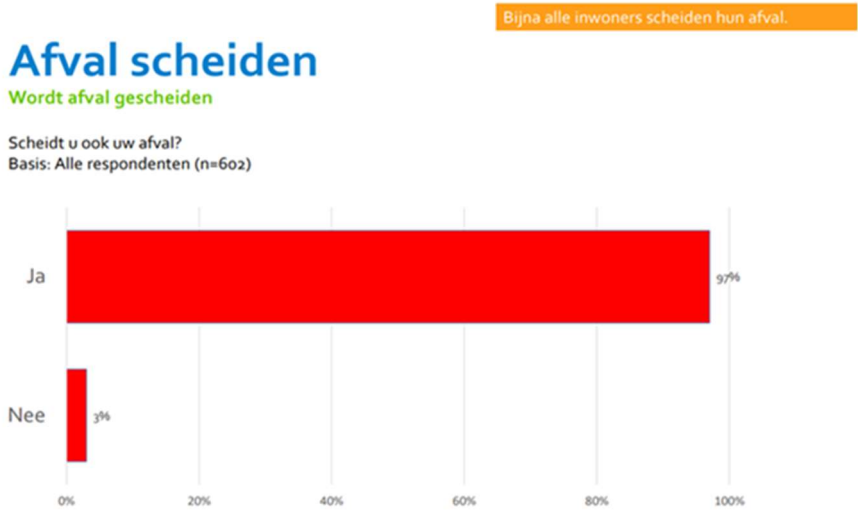
In december 2023 is een inwonersonderzoek afvalinzameling gehouden. De enquête is online uitgevoerd. Wij hebben daarvoor 3812 huishoudens een brief met het verzoek mee te werken aan het onderzoek gestuurd. 602 inwoners hebben de enquête ingevuld en daarmee is de respons 16%. Dit is een goede respons voor een online onderzoek. Om de representativiteit te waarborgen is herwogen op wijkniveau. Uit het onderzoek komen de volgende hoofdlijnen naar voren:

1. Positieve basishouding

De inwoners van de gemeente Assen hebben een positieve basishouding ten aanzien van het hergebruik van afval. Een gezonde leefomgeving en afval recyclen zijn voor de inwoners van grote relevantie en 97% van de Assenaren geeft aan afval te scheiden. Echter, een groot deel van de inwoners weet niet dat afval nog beter gescheiden zou kunnen worden.

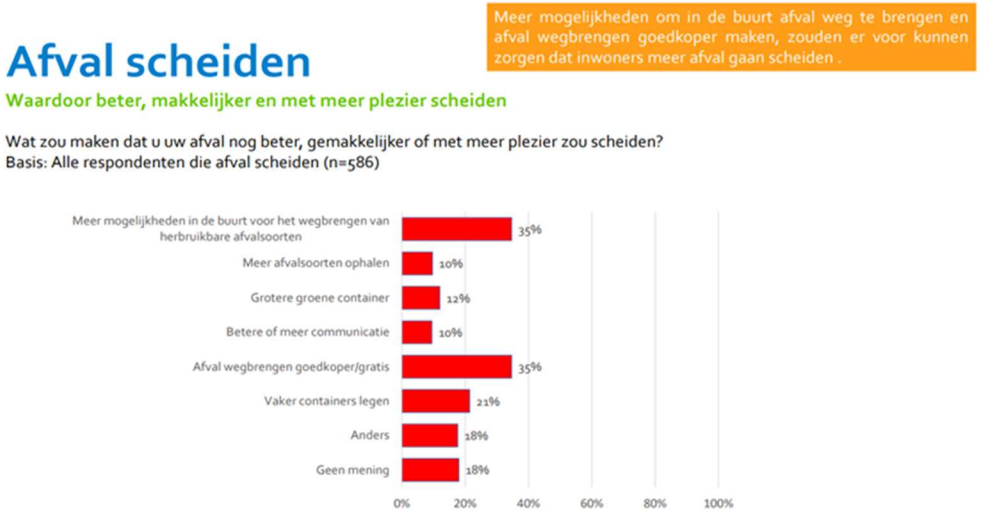
2. Afval scheiden breed gedragen

Bijna alle inwoners scheiden hun afval. Het meest worden papier, glas en snoeiafval. Bijna alle inwoners scheiden hun afval. Het meest worden papier, glas en snoeiafval gescheiden. Textiel wordt het minst goed gescheiden. Redenen om te scheiden zijn vooral het milieu en hergebruik en recyclen. Meer afvalwegbrengmogelijkheden in de buurt en het goedkoper maken van afval wegbrengen maakt dat inwoners nog beter hun afval zouden scheiden. Daarnaast wordt meer voorlichting met de nadruk op het milieu genoemd.

3. Milieupark spin in het web

Bijna alle inwoners zijn wel eens op het milieupark geweest en veelal gebeurt dit meerdere keren per jaar. Hulp bij storten en andere openingstijden zijn in de ogen van veel inwoners mogelijke verbeterpunten. Daarnaast is er relatief veel draagvlak voor voorzieningen zoals een plek voor herbruikbare producten, een reparatieservice en informatie over afvalverwerking.

4. Informerende bijeenkomst met de raad

Op 14 maart 2024 is de gemeenteraad geïnformeerd over de huidige afvalprestatie (hoe goed scheiden we ons afval nu en hoe doen vergelijkbare gemeenten het) en de resultaten van de onlangs gehouden afvalenquête onder de Assenaren. Vooraf heeft de raad een notitie ontvangen waarin ter inspiratie onder vier thema's diverse ideeën, oplossingen en mogelijke maatregelen zijn opgenomen, bijvoorbeeld uit andere gemeenten.

Vervolgens is met de raad gesproken over twee thema's met het grootste perspectief binnen de context van verbeteren van scheiding en hergebruik: 1. Vermindering hoeveelheid restafval en 2. Kwaliteit van deelstromen.

De oogst van de informerende sessie met de raad op 14 maart 2024

De raad is gevraagd welke onderwerpen in de Grondstoffenagenda zouden moeten worden opgenomen en wat de prioritering daarvan zou moeten zijn. Een overzicht van de onderwerpen en prioritering is als bijlage 2 opgenomen.

4.1 Input raad op de thema's Vermindering hoeveelheid restafval en Kwaliteit van deelstromen

Uit de interactieve sessie met de raad werden bij thema 1. Wat wilt u doen om de hoeveelheid restafval te verminderen de volgende onderwerpen het meest benoemd (de kleuren corresponderen met de bijlage):

1. Betere voorlichting (25 stemmen): betere voorlichting via de diverse kanalen/app, met name gericht op 'wat moet waar in' en bewustwording
2. Nascheiding (23 stemmen)
3. Meer/betere voorzieningen (17 stemmen): meest genoemd daarbij zijn het ophalen van Grof Restafval in de wijk/buurt (wijkverzamelpunt, mobiel ophaalpunt, buurtinzamelcontainer), meer textielcontainers voor schoenen/kleding
4. Lobby (16 stemmen): bij dit punt zijn vooral genoemd het gesprek aangaan met Asser supermarkten om iets te doen aan voorlichting en preventie (bijvoorbeeld komkommers en paprika's niet meer in plastic), een lobby naar producenten om producten te ontwikkelen die reparabel en te recyclen zijn en hen te laten meebetalen voor inzameling en verwerking en een lobby op de realisatie van een verwerkingsinstallatie voor luiers en incontinentiemateriaal

5. Milieupark en daaraan gerelateerd (12 stemmen): genoemd zijn lokale kunstenaars gebruik laten maken van grondstoffen, meer stromen gratis kunnen wegbrengen (houtafval A en B), het faciliteren van repaircafe's en ondernemers met ideeën rondom circulaire economie en circulaire mogelijkheden stimuleren door bijv. weggeefvoorziening/hergebruik materialen

Bij thema 2. Kwaliteit van deelstromen kwamen in hoofdlijnen dezelfde onderwerpen naar voren:

1. Betere voorlichting (43 stemmen): vooral gericht op betere informatie, bewustwording, 'waar moet wat in', (blijvende) inzet afvalcoaches, verbeteren van informatie via socials en app
2. Meer/betere voorzieningen (21 stemmen): vooral genoemd zijn hoe grof afval op het milieupark te krijgen als je geen vervoer hebt, meer textielinzamelpunten en een klus/bulkpas voor inwoners bij verbouwing/renovatie
3. Nascheiding (11 stemmen)

Samenvattend

Bij beide thema's zien we veel gelijkenis in de onderwerpen die vanuit de raad worden aangedragen. Het gaat daarbij met name om Betere voorlichting, Meer/betere voorzieningen, Nascheiding, Lobby en Milieupark en daaraan gerelateerd.

Uit de informerende sessie met de raad blijkt ook dat er op dit moment geen breed draagvlak is voor DIFTAR (prijsprikkel), omgekeerd inzamelen en/of maatregelen die een privacy-effect hebben (bijvoorbeeld het kijken in de restafvalcontainer).

5. De Grondstoffenagenda 2024 – 2030

Zoals hiervoor beschreven kwam een aantal thema's prominent naar voren tijdens de informerende bijeenkomst met de raad. Deze thema's komen dan ook terug in de Grondstoffenagenda 2024 – 2030. Onder deze thema's zijn diverse agendapunten verder uitgewerkt.

5.1 Betere voorlichting

Niet alleen door de raad is betere voorlichting genoemd om - kortgezegd - te komen tot minder afval en meer grondstoffen. Ook uit het bewonersonderzoek komt naar voren dat meer voorlichting en daar dan bij vertellen dat dit beter is voor het milieu kan leiden tot betere scheidingsresultaten. Uit het onderzoek blijkt ook dat bijna iedere inwoner aangeeft afval te scheiden en dat de inwoners positief in het scheiden van afval staan.

Wat gaan we doen?

- Nieuwe communicatiecampagne

  We ontwikkelen een nieuwe afval/grondstoffen communicatiecampagne en maken informatie duidelijk en goed vindbaar. We kijken daarbij naar de website, de afvalapp en de socials die we inzetten. We gebruiken informatie van https://www.drenthegeeftdoor.nl/ maar maken deze informatie wel 'Assens'. Uit onderzoek blijkt dat specifieke Asser informatie beter zal landen bij de inwoners dan Drenthebrede informatie. Gezien de samenstelling van de restafvalcontainer besteden we in de campagne specifiek aandacht aan Grof Restafval, PMD en GFT. Deze stromen komen in grote hoeveelheden in het restafval terecht en het is van belang (vanuit circulair en financieel oogpunt) om dit sterk te verminderen.
  De campagne is ter ondersteuning van alles dat we als gemeente doen om afval scheiden zo gemakkelijk mogelijk te maken voor onze inwoners en richt zich bijvoorbeeld op aanpassingen in onze dienstverlening die uit deze agenda volgen.

- In gesprek met partners

  We gaan in gesprek met partners als Sympany, de kringloopwinkels en repaircafés. Zien zij mogelijkheden om door meer voorlichting betere resultaten te bereiken? Denk aan het beter communiceren van de huis-aan-huis inzameling van textiel.

- Blijven inzetten op lesprogramma's

  We blijven inzetten op lesprogramma's voor primair onderwijs en voortgezet onderwijs. Het speciale lokaal op het nieuwe milieupark is hier een grote aanwinst voor.

Goed scheiden van GFT is van belang. De vaak natte organische GFT-stromen vervuilen droge stromen als PMD, textiel of oud-papier. GFT wordt eerst vergist (dit levert groen gas op dat in het gasnet wordt geïnjecteerd). Het restant wordt opgewerkt tot compost en dit legt vervolgens CO2 vast in de bodem. Niet gescheiden GFT in het restafval wordt weliswaar vergist en levert dus groen gas op, maar het restant moet worden verbrand (dit is wettelijk bepaald).

5.2 Meer/betere voorzieningen

In principe zijn de voorzieningen in onze gemeente goed op orde. Wel komt uit de bewonersenquête en de sessie met de gemeenteraad naar voren dat meer mogelijkheden in de buurt voor het wegbrengen van herbruikbare afvalstromen (vooral ook belangrijk voor inwoners zonder eigen vervoer) en 'afval wegbrengen goedkoper/gratis' zou kunnen bijdragen aan de mate van afvalscheiding.

Wat gaan we doen?

- Pilot mobiel brengstation.

  We doen een pilot van 3 maanden met een mobiel brengstation. Bij het mobiele brengstation kunnen inwoners klein Grof Restafval (passend in een boodschappentas) en bijvoorbeeld batterijen gescheiden aanbieden (deze staan in de top 3 van oorzaken van brand bij inzamelaars en verwerkers). Gezien de ervaringen in andere gemeenten verwachten we met het mobiele brengstation niet directe grote hoeveelheden in te zamelen, maar wel dat de vervuiling van andere stromen wordt verminderd. We kiezen niet voor onbemande of vaste Grof Restafval brengpunten in de wijk omdat dit (ervaringen elders) zorgt voor vervuiling en illegale dump.

Foto: een mobiel brengstation.
Bron: KtK

We starten de pilot per 15 januari 2025. Op basis van de resultaten van de pilot doen we een voorstel voor een vervolg.

- Introductie bulkzak

  We introduceren de bulkzak (big bag). Inwoners die Grof Restafval aan huis willen laten ophalen kunnen hiervoor per 1 maart 2025 online een afspraak maken en direct betalen waarna een bulkzak wordt bezorgd. De bulkzak maakt het verzamelen van het afval makkelijker, de hoeveelheid en daarmee de prijs is vooraf duidelijk (zo'n zak heeft een inhoud van 1m3) en illegaal bijplaatsen wordt tegengegaan.

- Onderzoek afvalinzameling in binnenstad

  In de binnenstad zijn weinig voorzieningen waar bedrijven en ondernemers afval apart kunnen aanbieden en de voorzieningen die er zijn hebben hun weerslag op de inrichting van de openbare ruimte in de binnenstad. Maar ook voor inwoners van de binnenstad geldt dat beperkte ruimte een goede afvalscheiding belemmert. Versterking van de woonfunctie in het centrum betekent dat hier meer aandacht voor moet zijn; nog meer ondergrondse containers in de binnenstad is ongewenst en veelal praktisch onmogelijk. We willen daarom met partijen als Ondernemend Assen onderzoeken of het mogelijk is om bij bijvoorbeeld herbestemming van winkelpanden op de begane grond een inpandige en 24/7 toegankelijke voorziening te maken waar bedrijven en inwoners meerdere afvalstromen apart kunnen aanbieden. Wellicht is het daarmee op termijn mogelijk bestaande ondergrondse containers uit de binnenstad te verwijderen waarmee ruimte ontstaat voor een andere invulling.

- Pilot wasbare luiers

  We vragen 25 huishoudens én een kinderdagverblijf (belangrijk omdat via deze organisaties jonge gezinnen kunnen worden bereikt) om voor een periode van 6 maanden mee te doen aan een pilot met wasbare luiers. Gemiddeld bestaat ons restafval voor ruim 16% uit luierafval. Gebruik van wasbare luiers (geen hydrofiele doek zoals veel mensen denken, maar een hip broekje met inlegger) voorkomt hier een deel van.
  Met de pilot willen we bewustwording vergroten en duurzame alternatieven promoten, bijvoorbeeld door de deelnemers gedurende de pilot te interviewen en de resultaten hiervan te delen op onze socials. We geven dit verder vorm in een communicatieparagraaf. In onder andere Heerenveen en Lansingerland waren dergelijke pilots positief en zijn deze opgevolgd door een stimuleringsmaatregel voor wasbare luiers (subsidie 'bofkontjesregeling').

5.3 Nascheiding (PMD)

Het thema Nascheiding is veelvuldig door de raad genoemd. Het is belangrijk om hier bij aan te geven dat nascheiding alleen mogelijk is voor PMD (verpakkingsafval, de oranje container). De inwoners hebben nog steeds aparte voorzieningen nodig voor het inzamelen van andere stromen zoals GFT, papier, textiel en glas.

Korte weergave huidige wijze van inzameling PMD

In Assen zamelen we sinds 2010 kunststof verpakkingsafval gescheiden in. Waar dat in eerste instantie gebeurde met plastic zakken gebruiken inmiddels ruim 19.000 laagbouwaansluitingen een specifieke PMD-container. De overige laagbouw-aansluitingen (2.000) gebruiken de papiercontainer alternerend voor papier en het kunststof plastic verpakkingsafval (in de eerste jaren werd de specifieke PMD-container op vrijwillige basis verstrekt. 2.000 huishoudens hebben gekozen voor alternerend gebruik van de papiercontainer). Bij de hoogbouwaansluitingen wordt ingezameld met de plastic zak, 20 speciale ondergrondse PMD-containers (uitgerust met een pers) en 25 gewone ondergrondse PMD-containers.

Afkeur PMD en opzegging ketenovereenkomst

Sinds 2020 geldt dat wanneer er meer dan 15% vervuiling in een aangeboden hoeveelheid PMD zit, gedeeltelijke of volledige afkeur plaatsvindt. In dat geval krijgen gemeenten geen vergoeding en moet het apart ingezamelde PMD alsnog als restafval tegen bijbehorende kosten worden verwerkt.

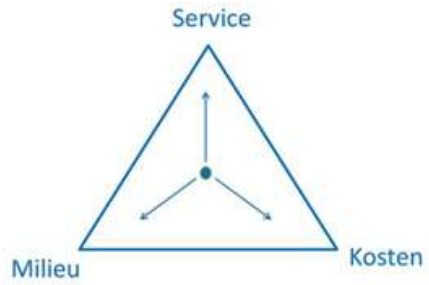
De stichting Verpact keurt het PMD namens de producenten en keert de vergoedingen uit aan gemeenten. Hier ligt een ketenovereenkomst aan ten grondslag. Deze overeenkomst heeft een looptijd tot 2029.
Net als veel andere gemeenten werden wij in 2023 geconfronteerd met een fors hogere afkeur van ons brongescheiden PMD. Maar liefst 30% werd afgekeurd. In de jaren daarvoor was de afkeur fors lager: in 2020 tot en met 2022 ging het om 0.5 tot 7%. Transparantie over het keuringsproces ontbreekt* en de vergoedingen zijn voor veel gemeenten niet (meer) kostendekkend.

* Mogelijk hebben lage prijzen van nieuwe, virgin plastics hier een effect. Dit maakt de businesscase voor hergebruik van kunststoffen onaantrekkelijk. Om hier verandering in te brengen heeft het kabinet besloten om vanaf 2027 een norm in te voeren voor een minimumaandeel niet-fossiele polymeren/kunststoffen: de Nationale Circulaire Plastic Norm (NCPN).

Bovendien wordt in het geval van afkeur van ingezameld PMD geen enkele vergoeding uitgekeerd. Daarom heeft de VNG met steun van 99% van de gemeenten in mei 2024 besloten de ketenovereenkomst tussen Verpact en de gemeenten niet te verlengen.
In samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (NVRD) wordt onderhandeld over nieuwe afspraken. We verwachten de uitkomsten van dit proces in het eerste of tweede kwartaal van 2025.

5.3.1 Scenariostudie op hoofdlijnen naar bron- en nascheiding

In het kader van deze grondstoffenagenda heeft IPR Normag (o.a. onafhankelijk adviseur van Markerein) in juni van dit jaar op hoofdlijnen een studie gedaan waarin onze huidige praktijk van bronscheiding van het PMD wordt vergeleken met nascheiding. Deze rapportage is als bijlage 1 toegevoegd. In de studie zijn de beide scenario's gewogen op de afvaldriehoek:

Naast de scenario-vergelijking (deel 1) bestaat de studie uit een gevoeligheidsanalyse waarbij het effect van enkele cruciale variabelen in de scenario's wordt beoordeeld (deel 2) en een beschrijving van enkele relevante (en actuele) issues die relevant zijn om rekening mee te houden bij verkenningen van scenario's bron- of nascheiden van PMD (deel 3).

Uitkomsten scenariostudie

Uit de studie op hoofdlijnen door IPR Normag komt het volgende naar voren:

Service

Onze service is hoger dan gemiddeld. Dit wordt ontleend aan het hogere aantal inzamelrondes in Assen. Bij nascheiding wordt vaak als argument gebruikt dat het makkelijker en comfortabeler is voor de inwoners omdat het PMD in de grijze container mag en de PMD container komt te vervallen.

NB: uit de afvalenquête van eind 2023 blijkt dat 97% van de Assenaren afval scheidt en 95% het PMD altijd of zoveel mogelijk scheidt. Alhoewel hier niet specifiek naar gevraagd is komt uit de enquête niet naar voren dat Assenaren de inzameling van PMD als 'vervelend' ervaren. Wel wordt genoemd dat het erg lastig te doorgronden is welk afval nu wel op niet in de PMD-container thuis hoort.

Afbeelding: nieuwe landelijke wel/niet lijst moet inwoners helpen bij afvalscheiding PMD (voorjaar 2024)

Kosten

De scenariostudie laat zien dat bronscheiding tot lagere kosten leidt (en daarmee een lagere afvalstoffenheffing) dan nascheiding. Te zien is dat de hogere afkeur in 2023 leidt tot hogere bronscheidingskosten maar deze zijn ook dan lager dan de kosten voor nascheiding. Dit verschil is te herleiden tot een grotere hoeveelheid restafval bij nascheiding (het PMD zit dan immers in het restafval) en een lagere vergoeding voor het PMD (bronscheiding levert een fors hogere vergoeding op dan nascheiding).

Uit de gevoeligheidsanalyse (deel 2 van de scenariostudie) blijkt dat bronscheiding van PMD tot 50% afkeur voor Assen financieel gezien voordeliger is dan nascheiding.

De gevoeligheidsanalyse gaat ook in op ons huidige lage tarief voor de verwerking van restafval. Dit contract loopt af per 31 december 2027. Mocht een nieuwe aanbesteding leiden tot een hoger verwerkingstarief dan heeft dit een effect op de uitkomsten van beide scenario's: indien dit tarief dan bijvoorbeeld € 60,- per ton is ligt het kantelpunt bij 53% afkeur. Dit betekent dat bronscheiding bij een hoger verwerkingstarief voor restafval financieel gezien voordeliger is, omdat er bij nascheiding meer restafval te verwerken is.

Milieu

In 2023 hebben we 19,5 kg/inw. goedgekeurd PMD ingezameld. In de jaren daarvoor lag dat boven de 25 kg/inw. Met nascheiding variëren de resultaten tussen 10 en 25 kg/inw. Dit is sterk afhankelijk van de installatie, de toegepaste technieken en ervaring. Maar ook de samenstelling van het huishoudelijk restafval is van belang. Als er bijvoorbeeld veel (nat) organisch materiaal zoals GFT en etensresten aanwezig is (wat in Assen het geval is) dan kan er minder PMD worden nagescheiden.

Concluderend

Bronscheiding is tot op heden vanuit financieel perspectief gezien de beste keuze. Ook vanuit milieu-oogpunt (hoeveelheid goedgekeurd PMD) scoort bronscheiding over de afgelopen jaren beter dan nascheiding: met broncheiding werd tot en met 2022 meer ingezameld dan de met nascheiding maximaal haalbare 25 kg/inw. Nieuwe technieken leiden op termijn wellicht tot hogere nascheidingsrendementen. Zo werkt Attero aan een nieuwe scheidingslijn die volgens Attero een hoger rendement kan halen.
Voor wat betreft service spreekt 'gemak en comfort' voor nascheiding. Maar zoals aangegeven komt dit aspect niet naar voren uit de afvalenquête.

Wat gaan we doen?

- Nieuwe scenariostudie bron- en nascheiding in Q2 2025
  Er wordt op dit moment onderhandeld tussen Verpact en gemeenten/VNG over een herziening van de ketenovereenkomst. Naar verwachting wordt dit traject in

Q1/Q2 2025 afgerond. De uitkomsten zullen effect hebben op deze scenarioscan. Het ligt daarom voor de hand een nieuwe scan te maken zodra deze uitkomsten bekend zijn. Daarna kan de raad de afweging bron- of nascheiden van PMD maken. In de aanbesteding (verkenningen vanuit Markerein zijn gestart, het huidige contract loopt af per 31 december 2027) wordt nascheiding als optie opgenomen en daar kunnen we - mocht de keuze op nascheiding vallen - vervolgens gebruik van maken. Vooruitlopend op de aanbesteding verkennen we alternatieven voor Asser deelname aan de Drentse aanbesteding en mogelijkheden van nascheiding daarin (bijvoorbeeld OMRIN). Dit is in de planning opgenomen onder de noemer Onderzoek aanbestedingsstrategie (5.3.2).

NB: het huidige dubbelgebruik van de papiercontainer voor PMD (2.000 huishoudens) leidt tot vervuiling van beide stromen. We willen dit dubbelgebruik daarom beëindigen en aan de betrokken huishoudens een specifieke PMD-container verstrekken. We schorten deze actie op: bij een eventuele overstap op nascheiding komt de specifieke PMD-container immers in zijn geheel te vervallen.

5.4 Lobby

Het onderwerp Lobby wordt op dit moment al goed opgepakt. Zo nemen we deel aan UPV-expertgroepen van de NVRD/VNG (bijvoorbeeld op het thema luiers) en zijn we vertegenwoordigd in het bestuur van de NVRD regio Noord en de Ambtenaren Werkgroep Afval (AWA) van de VNG. Dat zijn voor ons als gemeente de juiste kanalen om invloed uit te oefenen op het rijk en producenten. Echter, de raad vraagt ook om lokaal het gesprek aan te gaan. Bijvoorbeeld met lokale ondernemers over voorlichting en preventie.

Wat gaat we doen?

- In gesprek met supermarkten en winkels

  We gaan met supermarkten en winkels in gesprek over het verminderen van verpakkingen, het voorkomen van afval en het aanbieden van alternatieven/het promoten van het meebrengen van eigen verpakkingen (bijvoorbeeld een glazen pot). We wijzen daarbij op de campagne ‘Neem gerust je eigen verpakking mee’ van Stichting Nederland Schoon, Milieu Centraal en Zero Waste Nederland. Deze organisaties hebben een raamsticker ontwikkeld waarmee het voor de consument direct oogopslag duidelijk waar ze hun eigen bakje of beker mogen gebruiken om iets af te halen.

- Continueren lobby luierrecycling in onze omgeving

  Naast onze deelname in de expertgroep UPV-luiers blijven we vanuit het Markerein-overleg ijveren voor realisatie van een luierrecycling in onze omgeving.

Luierrecycling.
Bron: Wastenet

5.5 Milieupark en daaraan gerelateerd

De raad heeft besloten tot de aanleg van een milieupark. Naar verwachting is het nieuwe milieupark in 2026 gereed.

Op het nieuwe milieupark wordt het gemakkelijker en daarmee aantrekkelijker om afval weg te brengen. Bovendien nemen we ruimte op voor een weggeefvoorziening en een repaircafé. De raad noemt het faciliteren van ondernemers met ideeën rondom circulaire economie en circulaire mogelijkheden stimuleren door bijvoorbeeld hergebruik van ma terialen door lokale kunstenaars als mogelijkheden. Een goed voorbeeld van hoe we dit in de praktijk brengen is de pilot circulaire lantaarnpaal en de website www.mastenbank.nl die hier uit voort is gekomen.

Vanuit de inwoners worden hulp bij storten en andere openingstijden als mogelijke verbeterpunten genoemd (dit is niet verder gespecificeerd) en blijkt relatief veel draagvlak voor voorzieningen zoals een plek voor herbruikbare producten, een reparatieservice en informatie over afvalverwerking/hergebruik van secundaire grondstoffen.

Wat gaan we doen?

- Alle bovenstaande aspecten komen aan de orde binnen de aanleg van het nieuwe milieupark. Het punt 'hergebruik van materialen door lokale kunstenaars' wordt verder onderzocht; juridisch kan afval niet zomaar aan een kunstenaar worden meegegeven. Materiaal dat voor de poort van het milieupark in de weggeefvoorziening wordt neergezet zou hier wel voor in aanmerking kunnen komen. Verder komt er op het milieupark een leslokaal. Een repaircafé zou van deze ruimte gebruik kunnen maken.

- Onderzoek openingstijden milieupark

  We leggen gedurende twee maanden drie mogelijke scenario's van openingstijden voor aan de bezoekers van het milieupark. De uitkomsten van deze enquête verwerken we vervolgens in een voorstel. De scenario's die we voorleggen aan de bezoekers zijn:

A. Huidige openingstijden

- Maandag t/m vrijdag: 9.00 - 12.00 uur en 13.00 - 17.00 uur
- Zaterdag: 9.00 - 13.00 uur

B. Woensdagmiddag dicht, zaterdagmiddag open

- Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag: 9.00 - 12.00 uur en 13.00 - 17.00 uur
- Woensdag: van 9.00 - 13.00 uur
- Zaterdag: van 10.00 - 16.00 uur

C. Woendagavond open

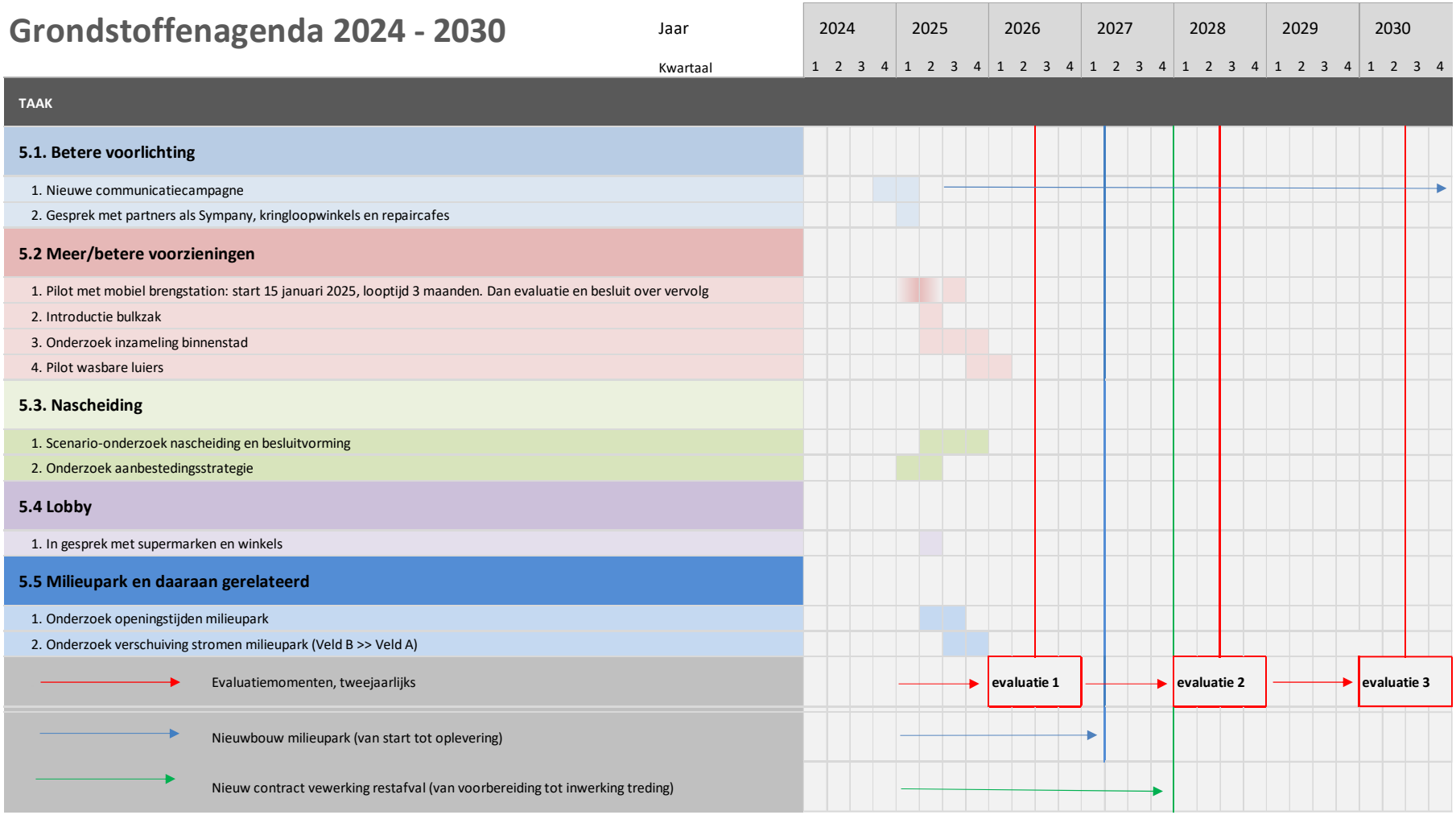
- Maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag: 9.00 - 12.00 uur en 13.00 - 17.00 uur
- Woensdag: van 13.00 - 19.00 uur
- Zaterdag: van 9.00 - 13.00 uur

- Onderzoek verschuiving stromen van betaald veld (B) naar gratis veld (A)

  Inwoners geven aan dat – als het afval wegbrengen goedkoper of gratis kan worden gemaakt – het milieupark meer bezocht gaat worden. Vanwege de logistieke en ruimtelijke aspecten van dergelijke verschuivingen werken we dit binnen het ontwerp van het nieuwe milieupark uit. Effecten op de 300 kilo-vrijstelling, tarifering op het milieupark en de afvalstoffenheffing nemen we daar in mee.

6. Planning

Grondstoffenagenda 2024 - 2030

We stellen voor om de voortgang van de agenda om de twee jaar te evalueren en met de raad te bespreken of er iets extra’s nodig is om de doelen uit deze grondstoffenagenda te behalen.

7. Financiële paragraaf

Hieronder zijn de voor deze agenda benodigde middelen uitgewerkt. Twee posten zijn opgenomen als PM. Opzet en uitwerking van deze onderwerpen volgen.

5.1 Betere voorlichting	
Communicatiecampagne	PM. Opzet en uitwerking volgen.
5.2 Meer/betere voorzieningen	
Pilot mobiel brengstation	€ 30.000 (huur brengstation € 7.500 voor 3 maanden + inzet personeel)
Introductie big bulk zak	€ 0. Introductie vanaf 1 maart 2025
Onderzoek inzameling binnenstad	PM. Ideeën moeten eerst besproken en uitgewerkt worden. Opzet en kostenindicatie volgen Q2 2025
Pilot wasbare luiers	€ 30.000. Pilot heeft looptijd van 6 maanden. Toelichting: (Kosten)opzet ontleend aan pilots HVC en Lansingerland. Deelname 25 gezinnen x € 600: € 15.000 Communicatie, gebruikerssessies en wasbare luiers kinderdagverblijf: € 15.000 --- Volgens het Nibud kosten wegwerpluiers ongeveer € 600 per jaar. Kinderen zijn ongeveer tussen de 2 en 3 jaar zindelijk. De totale kosten zijn dus tussen de € 1.200,- en € 1.800,-. Bij wasbare luiers kost een totaalpakket (van geboorte tot zindelijk) ongeveer € 800. Daarbij is het pakket ook voor volgende kind(eren) te gebruiken. Globale invulling pilot: we stellen aan 25 gezinnen een compleet pakket voor de gehele luierperiode beschikbaar. Na een startbijeenkomst volgt een aantal gebruikerssessies en begeleiding via digitaal platform. Er wordt een eigen bijdrage gevraagd van € 200,- per deelnemend gezin. De gemeente draagt € 600,- per gezin bij. Na afloop van de pilot kan het gezin het luierpakket blijven gebruiken of inleveren bij de leverancier. Hiervoor krijgt het gezin een restitutie indien het pakket compleet en onbeschadigd is. Verdere uitwerking in samenwerking met een leverancier van wasbare luiers, bijvoorbeeld Nappy's uit Meppel. Er is geen leverancier meer in Assen.

5.3 Nascheiding	
Onderzoek nascheiding	€ 25.000
5.5 Milieupark en daaraan gerelateerd	
Onderzoek openingstijden milieupark	€ 0. Onderzoek is een kleinschalige enquête onder bezoekers van het milieupark. Voorgestelde tijden leiden niet tot uitzetting van het aantal openingsuren.
Onderzoek verschuiving stromen	€ 0. Onderzoek is vooralsnog interne verkenning en doorrekening van (met name) financiële effecten. Verschuiving van stromen van betaald veld (B) naar gratis veld (A) an sich lijkt kostenneutraal te kunnen plaatsvinden: kosten die verband houden met meer stromen op het gratis veld kunnen worden gecompenseerd door verlaging of wellicht afschaffing van vrijstelling 300 kg/hh.
Totaal benodigd krediet	**€ 85.000**

De afvalstoffenheffing is een gesloten systeem en het onder de grondslag van de afvalstoffenheffing brengen van bovengenoemde kosten leidt tot een éénmalige verhoging van de afvalstoffenheffing in 2025. Deze is berekend op ongeveer € 3 per huishouden. Overigens is de verwachting dat bovenstaande acties tot leiden tot minder ongescheiden (kostbaar) restafval en meer gescheiden (waardevolle) grondstoffen waarmee in de toekomst de ontwikkeling van de afvalstoffenheffing positief wordt beïnvloed.

Bijlage 1: Quick scan bron- en nascheiden PMD juni 2024

Bijlage 2: Uitkomsten informerende sessie raad 14 maart 2024